

In ker smo učitelji prepuščeni večinoma samim sebi, moremo si pomagati le z združenimi močmi in moramo gledati na to, da se izkoristi združenje vsega slovenskega učiteljstva. Po dovoljenji in nalogi letošnjega glavnega zborovanja „Zaveze“ pogodil se je podpisani direktorij z banko „Slavija“ radi zavarovanj učiteljev zaveznikov; banka „Slavija“ bode izplačala od vseh zavarovanj, ki se odslej sklenejo z zavezinimi učitelji, določeno nagrado na korist „Zaveze“ in dotičnih učiteljskih društev in sicer prvi jedenkrat za vselej od zavarovanega kapitala, slednjim pa od vsakoletnih premij do konca zavarovalne dobe. Ker je potemtakem kolikor „Zavezi“, toliko posameznim učiteljskim društvom zajamčen znaten letni dohodek, ki bode naraščal z množino zavarovanj, priporočamo najtopleje banko „Slavija“ vsemu zavezinemu učiteljstvu, da se blagoizvoli pri nji zavarovati ter s tem podpirati ta odlični slovanski zavod, ob enem pa pospeševati korist mlade naše „Zaveze“ in dotičnih učiteljskih društev.

Pri tej priliki naj še navedemo, da so obrekovanja in zabavljanja na banko „Slavija“ popolnoma neosnovana; krive temu so le osebnosti in dostikrat tudi politična nasprotstva. Slavno učiteljstvo bi storilo banki „Slaviji“ veliko uslugo, ako bi ji pojavilo ali direktno ali pa potem direktorija vse nedostatke, ki se morebiti posameznim zavarovancem prigode; banka „Slavija“ je pripravljena odpraviti takoj vse nedostatke, ker nikomur noče delati krivice.

Naj še omenimo, da so tarifi skoraj vseh bank jednako veliki in da so razlike le ne-

znatne; v dostih slučajih je pa tudi banka „Slavija“ ceneja, ko druge banke.

Nekaternikom na Slovenskem je pa kar prirojeno, zabavljati na narodna podjetja in narodne zavode, dočim lepo molče, ako jih opehari kakšno tuje društvo, ker jih je sram; takih mož pa zavedno slovensko učiteljstvo ne bode poslušalo!

Kdor je še mlad in če tudi samec, naj se zavaruje na doživetje in smrt, kajti tem potem dospe s časoma tako rekoč igraje do kapitala, katerega si drugače ne prihrani z lepa. Kdor pa je že bolj priletan, zavaruje naj si življenje vsaj za slučaj svoje smrti, zlasti ako je oženjen in mu je Bog podaril obilo zaroda; obitelj mu bode gotovo hvaležna, ako ji ostavi po prerani smrti kakšen kapital. Kdor ima hčerke, zavaruj vsaki par stotin in vsaj jedno za nekoliko večji znesek, katerega more razdeliti; ker laglje bode sedaj plačeval male zneske, kakor pozneje vso doto ob enem. Komur se narodi sinček, naj ga zavaruje za čas, ko ga bode treba poslati v šolo; ker šolanje stane mnogo denarja! Sploh vsakdor, ki le more, zavaruje naj se na ta ali oni način, kakor ugaja okolnostim njegovim in sicer, ako ne more za cel tisočak, sklene naj zavarovanje vsaj za nekoliko stotin, katere mu bodo vsikdar dobro došla pomoč.

Direktorij „Zaveze slov. učit. društev“:

Dr. T. Romih,
predsednik.

I. Lapajne,
blagajnik.

A. Gradišnik,
lajnik.

Kje je iskati vzroka,

da se v šolah na deželi premalo goji šivanje in krpanje?

Čestokrat se je po konferencijah in časopisih razpravljalo o ženskih ročnih delih in kaj bi se ne, saj so ročna dela bistvena naloga dekliške vzreje. Ne menim dokazovati, koliko korist prinaša ta velevažen pouk ženski mladini v gmotnem oziru, katerih

krepostij in lastnostij se dekleta privadijo, ako je gojenje vestno, marljivo in vstrajno.

Pouk mora biti dobro urejen, dela izbrana za ljudsko šolo na deželi, ne pa za mestne. Kjer ni tako urejen, tam primanjkuje časa za šivanje in krpanje. Razven tega

je pa še nekaterih nedostatkov in pogreškov učiteljic in učenk omeniti. Tudi zaporednost ročnih del mora biti taka, da jedno delo probudi drugo, ne pa naoplačno; kjer se učna tvarina ne razvrsti, ne doseže se učni smoter.

Na mestni šoli se poučuje takoj v prvem letu in sicer kvačkanje. V ljudskih šolah na deželi se začne pouk šele v drugem šolskem letu; poučuje naj se pletenje, pripletanje in vpletanje nogavic. Kako važno je pletenje, spozna se v besedah, koje mi je rekla jako imenitna in naobražena gospa: Koliko je izurjena deklica, spoznam na njeni nogavici; ta mi ne pove samo stopinjo njene omike, uveri me tudi o njeni redoljubnosti, izvestnosti in o njenem lepočutji*. Ne sme se ozirati na težnje, katerih ima pletenje pri malih prvenkah. Saj ne traja dolgo, marljivost in vstrajnost ogladi pot in delo gre gladko izpod rok. Koliko veselja ima deklice, ko si je napletlo prve nogavice! tudi materi in drugim se bolj prikupi. Pokazati moramo, da je pouk koristen takoj, kajti prosto ljudstvo išče dobiček. Evo ga z nogavicami! Pripletanje in vpletanje naj se vadi v prvi polovici tretjega šolskega leta. Rada delajo dekleta, ker je nogavica prej dodelana

Najizdatnejše budilo k vrlem napredku pri pouku te vrste dela je, da se obljubi učenje kvačkanja le onim deklicam, katere so zmožne nogavice popolno same izvršiti. Po tej obljubi vzbudi se nekako tekmovanje. Ako bi se pa, kakor v mestu, pred pletenjem učilo kvačkanje, zaostalo bi prvo, utegnulo bi se pripetiti, da bi se našla učenka, katera bi znala nakvačkati razne izdelke, nogavice popolno sama naplesti bi ji pa ne bilo moč. Je li častno za deklico, da si zaljša spodnja krila z mrežicami, raztrganih nogavic si pa ne zna popraviti? Izkustvo uči, ako se deklice najprvo navadijo kvačkati, da delajo izdelke malone za vse sorodstvo in prijateljstvo ali pa za na prodaj. Silno težko se jih potem prisili za kako drugo delo; tako se izgublja zlati čas ter ga za šivanje ne preostaje nič.

V drugi polovici tretjega šolskega leta naj se uči kvačkanje. Na mestni šoli si iz-

delajo učenke vaje gostih vzorcev z gostimi petljami skozi oba člena — skozi zadnji člen — zasukane petlje i. t. d. Izdelovanje take vaje potrebuje dokaj časa, kateri se mora pri naših dekletih boljše uporabljati. Namesto take vaje zadostujeta samo dva uzorca, jeden iz gostih petelj, drugi iz šibčnih; za tema dvema naj se delajo luknjičasti vzorci. Vajenica je lahko in mora biti končana konci tretjega šolskega leta. V prvi polovici četrtega leta naj se deklice urijo v izdelovanju raznih kvačkanih izdelkov, kakor mrežic, vložkov i. t. d. V drugi polovici četrtega šolskega leta pa naj se poučuje vezenje. Zaznamenico z mnogimi abecedami dodelajo dekleta do konca šolskega leta, ker to delo je prav kratkočasno. Z vezenjem privadijo se ročnih pregibkov in telesnega držanja za šivanje. S tem poukom je položen temelj najvažnejšemu pouku, šivanju in krpanju. Razven tega je pa to delo pravo budilo za šivanje.

V petem šolskem letu deklice zaznamujejo perilo ter se vadijo krpati nogavice.

V šestem šolskem letu vadijo se razne vbode, šive, obšitke. Toliko se morajo dekleta navaditi, da bodo mogla z mirno vestjo razobešati perilo, ko postanejo gospodinje, da jim ne bode treba s strahom misliti: „O, da bi le zdaj moja soseda ne videla mojega perila!“ Kako sramotno je za gospodinjo, ako ne zna krpati perila ter ga daje skrivoma brez vednosti moža šiviljam popravljati. Gotovo taki gospodinji ni znan izrek: Vinar, ki ga žena prištedi, velja toliko, kakor tolar, ki ga mož zasluži. Dekle, pridobljeno za delavnost, ne pusti počivati rok ter si vedno ohrani veselje do dela. Delavnost vzgaja štedljivost, pospešuje obiteljsko srečo in je pravi blagoslov. Naša dekleta, ko ostavijo šolske prostore, večinoma nehajo tudi z ročnimi deli. Druge skrbi in opravila se jim nakladajo in še le kot gospodinjam treba jim je večkrat iglice sukati, torej morajo dobro izvežbane zapustiti šolo. Stare Germanke so skrbele, da so se dekleta temeljito izurile v vseh ženskih ročnostih. Znale so prestri in tkati, vesti in šivati, in če bi bile

kneginje. Da, čim bolj je bilo dekleta imenitno in izobraženo, tem bolj je bilo izvežbano v vseh delih. Za naša slovenska dekleta na deželi bi se pa tako malo storilo!

Ker nam ta pouk naklada toli vzvišeno nalogo, ne sme se površno gojiti. Delajmo po besedah Slomškovich: Ne bojte se truda, ne plašite se trpljenja! Prava učiteljica ne pozna počitka in ga tudi poznati ne sme. Sleharo uro mora pregledati dela vseh učenk. Vsako pomoto treba popraviti, vedno spodbujati k marljivosti, tu hvaliti, tam grajati. Ko pregleda dela ter ji ostaja še nekaj časa, ne dela v šoli za se kakih vložkov, nogavic, mirno sedeč pri mizi, temveč pomaga deklici, katera se trudi in muči in še dohiteti ne more svojih součenk. Hvaležno-vesel pogled uboge učenke ji je plačilo. Naj bodo opravi še tako nadležni, vselej je pripravljena pomagati in pokazati brez nejevolje. To je vzgled delavnosti, s katerim utrjuje svoj pouk. Pridnejšim dovoli udeležiti se ročnih del pri urah drugih oddelkov; lenim določi, koliko morajo narediti. Učenke vadi reda, čistote med delom in štediti tvarino, katero morajo imeti vedno v vzglednem redu. Lepo,

čisto delo napravlja veselje, zato morajo roke umite biti. Zelo oživi pouk, ako pusti časi čitati kako mično povestico, s tem zatré nagon šepetanja in klepetavosti. Če se deklice navadijo tiho delati, bode tudi kasneje ostalo to, kar so se v nežni mladostni dobi navadile. Ročna dela naj se uvrste vselej po pouku drugih predmetov, nikdar ne pred poukom, ker zanikarne učenke radi mudijo. Kdor noče, kmalu izgovor najde. Ker ima naš stan še častno nalogo, širiti med narodom narodno zavest in zanetiti ljubezen do milega materinega jezika, vporabljam tudi to priliko ter vadimo učenke slovenskih izrazov pri ročnih delih, ugonobimo vse tujke.

Slednjič naj le še omenim, da bi bilo želeti, ko bi še v ponavljalni šoli jedna ura bila odločena za ročna dela izključno samo za šivanje in krpanje. Kako hasljivo bi bilo to za naša dekleta!

Ne bojmo se truda, ne plašimo se trpljenja; vadimo dekleta delavnosti, štedljivosti in samopomočja. S požrtvovalnostjo in vstrajnostjo dosežemo vse.

Marija Šerc — Domžale.

U g a n k a.

Pomen, namen in metodična obravnava.

Uganka (zastavica, zagonetka) je kratkočasnica z natančno a skrivnostno označenim, skritim jedrom. Jedro izluščiti pravimo uganko rešiti, uganiti. Ugankino jedro je šestokrat v jako trdi luščini. Zastavljalcu treba v tacem slučaju uganjevalcu pomagati. Pomoč bodi nejasno napeljevanje k stvari, koju uganka zakriva.

Iz pomena ugankinega razviden je njen namen. Uganko je treba uganjevati, rešiti. Pri ugibanju pa je treba misliti. Namen ugankin je tegaj, siliti uganjevalca misliti, prikleniti pozornost njegovo k neki dosedaj neznani stvari, katero želi in hoče duh spoznati. Da se s tem naporom duha um bistri in duh vadi globoko misliti, je pač jasno. Zaradi

ttega svojstva svojega je našla uganka svoj prostor tudi v šolskih berilih. In tu je gotovo na svojem mestu! Najbolje sta z ugankami preskrbljena Razinger-Žumrov „Abecednik“ z 19 in „Prvo berilo in slovnico“ z 18 ugankami. Prav želeti bi bilo, da so druga, po vsebini obširnejša šolska berila vsaj v toliki meri ž njimi preskrbljena.

Razven zgoraj omenjenega namena ima uganka še drug, nič manj važen smoter: Razvedriti duha. Poleg bistrila je uganka tudi razvedrilo. To mi pritrdi gotovo vsak g. tovariš. S kakim veseljem uganjujejo otroci in kako srečen je rešitelj. In cela šola se veseli, da je luščina prebita in jedro izluščeno. Da se ugankin namen